

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

FM2026/131

11.juni. 2026

Paarma Lund Kreutzmann

Forslag til forespørgselsdebat om, hvilke årsager der kan være til selvmord og hvilket ansvar samfundet har i det spørgsmål

(Medlem af Inatsisartut, Aqqalu C. Jerimiassen, Atassut)

Ordførerindlæg

Inuit Ataqatigiit finder dette forslag til forespørgselsdebat som vigtig. Vi er mange mennesker der i løbet af livet på et eller andet måde har tilknytning til dette emne. For det er et af de største problemer vi har. Tak til forslagsstiller Aqqalu C. Jeremiassen.

Alt for mange personer tager deres eget liv hvert år her i vores land, og disse hændelser rammer mange mennesker. Familier, venner og samfundet rammes af stor sorg, afsavn og mange ubesvarede spørgsmål dukker op. Derfor har vi alle et ansvar; vi har pligt til at bidrage med det vi kan, for at bestræbe os på, at endnu flere ikke vælger at tage deres eget liv.

Jeg er meget enig med forslagsstiller om at vi hele tiden skal afsøge ny viden. Samtidig skal vi ikke glemme at vi har stor viden om hvad der kan udløse fare for at kunne tage sit eget liv. Vi ved at vold, misbrug, omsorgssvigt at børn, misbrug af børn, psykisk lidelse, ensomhed og samlivsproblemer kan have stor indvirkning i folks liv. Derfor er det vigtigt at have i erindring, at afsøgning af mere viden ikke skal afløse manglende handling.

Det er rigtigt at vores handlinger overfor vores medmennesker er vores eget ansvar. Det er ligeledes rigtigt at vi selv har ansvaret for os selv og vores egne handlinger, den person som tager sit eget liv, har selv truffet en beslutning om at gøre ende på sit liv, men vi kan alle have et medansvar for det der udløser selvmordet og handle på disse.

Når en person ender i håbløshed, er det sjældent at det kun vedrører personen. Det man har oplevet gennem livet eller oplever, leveforholdene, om det er under ens opvækst, arbejdsplads, samliv, traumer, psykiske sår kan være udløsere, og derfor mener jeg at ansvaret for at handle ligger hos os alle. Den er hos personen selv, men den er også i hele samfundet.

Alt for mange personer står alene med deres smerte. Alt for mange familier har vold, misbrug, alkohol- og narkotikaafhængighed, psykiske lidelser som tabu; disse forhold taler man ikke om og ikke mindst skal man tale åbent om selvmord. Det er forståeligt

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

at det er grænseoverskridende for mange, som er for tung for mange. Men vi skal ikke give op, vi skal søge håb i mere åbenhed om vores identitet og at kunne tale om hvad der trykker os.

Som noget vigtigt ønsker jeg også at nævne, at mange af de problemer vi støder på her i landet, ikke er kommet ud af ingenting. Det som vi har været igennem som samfund, vores historie, psykiske sår som arves generationer imellem, påvirker stadigvæk mange personer. Når en psykisk sår ikke bliver behandlet, medfører det noget negativt.

Psykiske sår som følger af tidlig graviditet ved jeg er blevet undersøgt, derfor skal vi også vise opmærksomhed om disse. Vi ved at folk ikke først kommer i modgang når de når voksenlivet, børn lider også. Børn formes af deres omgivelser gennem deres opvækst. Derfor kan samlivsproblemer og psykiske lidelser føres videre til de næste generationer.

Derfor skal vi i vores land værne om familierne og ikke mindst vores gravide medborgere, og holde de forhold som kan medføre modgang på et minimum.

Det betyder ikke at historien bestemmer hele vores fremtid, men jeg mener at vi skal være åben for alt i vores samtale og i bekæmpelse dette problem, selvmord.

Jeg mener ikke at selvmordsforebyggelse alene skal handle om at hjælpe folk der er kommet i problemer. I forebyggelsen skal vi sikre, at man vokser op i trygge rammer, styrke familier og bestræbelser på at dårlige forhold og psykiske sår ikke arves mellem generationer.

Jeg vil ikke undlade at nævne alkohol, som er et stort problem i vores land. Vi ved at mange som tager deres eget liv gør det mens de er påvirket af alkohol. For ikke så lang tid siden da vi fik en orientering fra katsorsaavik blev vi fortalt at når man har fået 8-9 genstande, så er sandsynligheden for at kedelige og tunge tanker kan dukke op større og faren for at kunne tage sit eget liv øges med 90 procent.

Jeg mener at tilbuddene for folk der har problemer skal styrkes. Der skal flere undersøgelser til, men vi ved hvilke problemer vi er omgivet af og jeg mener at vi skal anbringe flere af vores ressourcer netop der. Vi skal gøre det nemmere at kunne tale med andre, der skal være steder hvor man kan komme til i de enkelte lokalområder. En kort samtale kan tænde håb og jeg håber at man vil huske det.

Ansvarer ligger ikke hos den enkelte, den ligger hos os alle.